

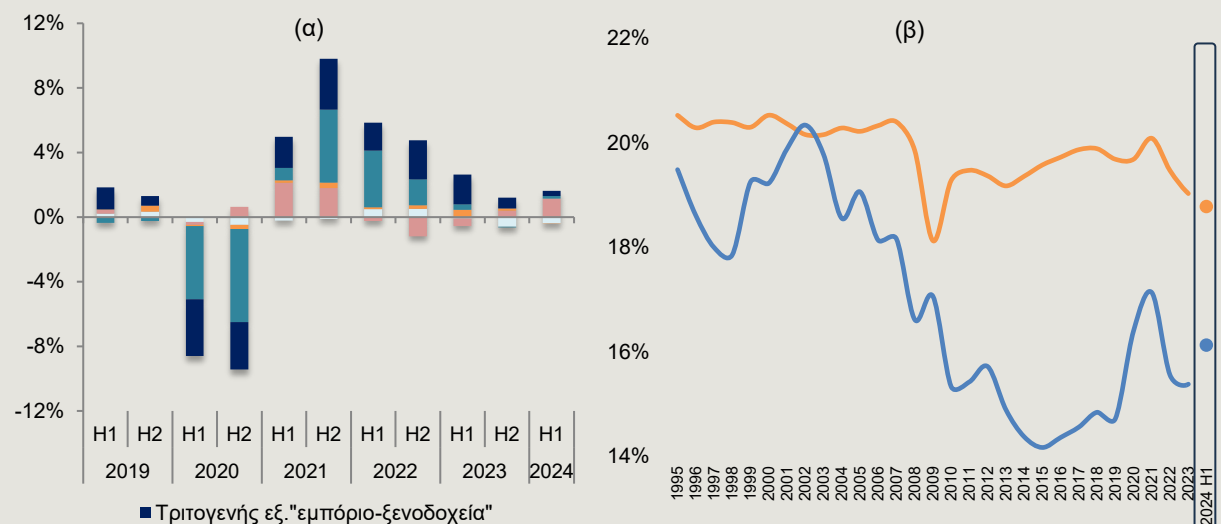
Η Ενίσχυση της Συμβολής της Βιομηχανίας στην Προστιθέμενη Αξία και οι Προκλήσεις του Ενεργειακού Κόστους και της Καινοτομίας

Η πρόσφατη δημοσίευση των στοιχείων των Τριμηνιαίων Εθνικών Λογαριασμών κατέδειξε τον καθοριστικό ρόλο της βιομηχανίας στη διατήρηση της αναπτυξιακής πορείας της ελληνικής οικονομίας το πρώτο εξάμηνο του έτους. Συγκεκριμένα, η πραγματική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ)¹ αυξήθηκε κατά 1,4% σε ετήσια βάση, με τη συνεισφορά της βιομηχανίας να υπερβαίνει το 82% της εν λόγω ανόδου. Η ανοδική πορεία της ελληνικής βιομηχανίας πιστοποιείται και από τις επιδόσεις ορισμένων δεικτών οικονομικής συγκυρίας, όπως του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής, του δείκτη κύκλου εργασιών στη βιομηχανία και της απασχόλησης. Η ανοδική αυτή πορεία είναι αποτέλεσμα αφενός της ενίσχυσης του ρόλου της ελληνικής βιομηχανίας σε διεθνείς αλυσίδες αξίας, με αποτέλεσμα το ποσοστό συμμετοχής των διεθνών εμπορεύσιμων προϊόντων στην ΑΠΑ της να διευρύνεται, κατά τη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας (βλ. [Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων της 23.04.2024](#)) και αφετέρου της ανάπτυξης στρατηγικών συνεργασιών και προσέλκυσης Ξένων Αμειψων Επενδύσεων.

Το μερίδιο, συνεπώς, της βιομηχανίας στη συνολική ΑΠΑ της οικονομίας διαμορφώθηκε στο 16,1% το πρώτο εξάμηνο του 2024, σε σημαντικά υψηλότερο επίπεδο από τον μέσο όρο της περασμένης δεκαετίας (2010-2019: 14,8%). Η άνοδος αυτή πιθανότατα συνδέεται με τη σημαντική αύξηση των επενδύσεων στη βιομηχανία που καταγράφηκε από το 2020 και μετά. Το μερίδιο της βιομηχανίας στη συνολική ΑΠΑ, ωστόσο, εξακολουθεί να υπολείπεται του μέσου όρου της Ευρωζώνης (α' εξάμηνο 2024: 18,8%, Γράφημα 1β).

Η αύξηση της συμμετοχής της βιομηχανίας στη συνολική ΑΠΑ είναι ιδιαίτερα σημαντική, λαμβανομένων

Συμβολές των επιμέρους τομέων στην ΑΠΑ (α) και εξέλιξη του ποσοστού της ΑΠΑ της βιομηχανίας στη συνολική ΑΠΑ σε Ελλάδα και Ευρωζώνη (β)

υπόψιν των προκλήσεων που αντιμετωπίζει και του ιδιαίτερα υψηλού ενεργειακού κόστους. Αξίζει να αναφερθεί ότι, σύμφωνα με την έκθεση Draghi² που δόθηκε πρόσφατα στη δημοσιότητα, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν 2-3 φορές υψηλότερες τιμές ηλεκτρισμού και 4-5 φορές υψηλότερες τιμές φυσικού αερίου σε σύγκριση με τις αμερικανικές. Ωστόσο, αποκλίσεις στις τιμές παρατηρούνται και εντός των ευρωπαϊκών κρατών, με τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας να καταθέτει πρόσφατα επιστολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με τέσσερις προτάσεις για την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων στην ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας και των σημαντικών αποκλίσεων των τιμών της ενέργειας μεταξύ της περιφέρειας και της κεντρικής Ευρώπης.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ,
Υπολογισμοί
Alpha Bank

Η Ελλάδα χρειάζεται, λοιπόν, μία ρεαλιστική στρατηγική για τη βιομηχανία έτσι ώστε να καινοτομεί, να εξάγει και να δημιουργεί νέες, υψηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας, μεταβαίνοντας σε μια οικονομία μέσης και υψηλής εντάσεως τεχνολογίας. Στο παρόν Δελτίο θα παρουσιάσουμε συνοπτικά τόσο την τρέχουσα δυναμική και τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές της ελληνικής βιομηχανίας, όσο και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει σε μακροχρόνιο ορίζοντα.

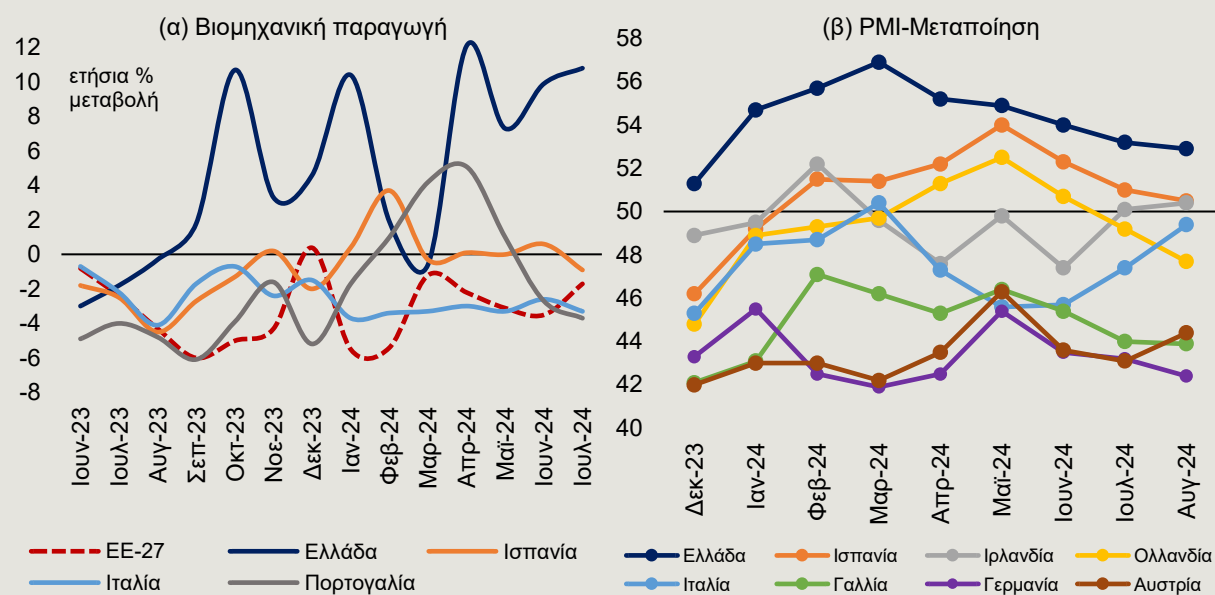
Επιδόσεις της βιομηχανίας κατά το πρώτο εξάμηνο

Η ΑΠΑ της βιομηχανίας αυξήθηκε κατά 7,5% σε ετήσια βάση το πρώτο εξάμηνο, συνεισφέροντας 1,1 ποσοστιαία μονάδα (π.μ.) στην άνοδο της συνολικής ΑΠΑ (Γράφημα 1α). Η συνεισφορά της βιομηχανίας στην άνοδο του παραγόμενου προϊόντος ήταν ιδιαίτερα καθοριστική, καθώς ο πρωτογενής τομέας είχε αρνητική συνεισφορά κατά 0,4 π.μ. (-8,7% σε ετήσια βάση), οι κατασκευές σχεδόν μηδενική συνεισφορά, ενώ ο τριτογενής τομέας συνεισέφερε 0,5 π.μ. στην αύξηση της ΑΠΑ (+0,6% σε ετήσια βάση), με τις 0,2 π.μ. να προέρχονται από την κατηγορία που περιλαμβάνει το εμπόριο, τα ξενοδοχεία και την εστίαση και τις 0,3 π.μ. από τις λοιπές κατηγορίες υπηρεσιών. Επιπρόσθετα:

- ο γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής, ο οποίος εκφράζει τον όγκο παραγωγής³ (προστιθέμενη αξία του κόστους των συντελεστών παραγωγής σε σταθερές τιμές), αυξήθηκε κατά 6,4% το πρώτο εξάμηνο, με τη μεταποίηση -η οποία αντιπροσωπεύει πάνω από το 70% του δείκτη- να αυξάνεται κατά 4,3%. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερα θετική ήταν η επίδοση του γενικού Δείκτη Βιομηχανικής Παραγωγής και τον Ιούλιο, καθώς αυξήθηκε κατά 10,6% σε ετήσια βάση, με τη μεταποίηση να αυξάνεται κατά 10,2%. Αξίζει να αναφερθεί ότι η βιομηχανική παραγωγή στην Ελλάδα ακολουθεί ανοδική τάση από τις αρχές του έτους, ενώ αντίθετα η τάση είναι πτωτική σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με τον δείκτη στην Ιταλία αλλά και τον ευρωπαϊκό μέσο όρο να καταγράφουν σταθερά αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής (Γράφημα 2α),
- ο γενικός Δείκτης Κύκλου Εργασιών στη Βιομηχανία, στόχος του οποίου είναι η μέτρηση της δραστηριότητας της βιομηχανίας σε όρους αξίας⁴ (πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών), αυξήθηκε κατά 4,6% το πρώτο εξάμηνο, ενώ τον Ιούλιο καταγράφηκε σημαντική αύξηση κατά 11,7% σε ετήσια βάση,
- οι απασχολούμενοι στη βιομηχανία αυξήθηκαν κατά 0,7% σε ετήσια βάση το δεύτερο τρίμηνο του έτους, ενώ από το τρίτο τρίμηνο του 2022 ξεπερνούν το μισό εκατομμύριο, επίπεδα που είχαν να καταγραφούν από τα τέλη του 2010.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Εξέλιξη βιομηχανικής παραγωγής (α) και δείκτη PMI στη μεταποίηση (β) σε Ελλάδα και επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες

Όσον αφορά στις βραχυπρόθεσμες προοπτικές της ελληνικής βιομηχανίας, η πορεία του πρόδρομου δείκτη PMI στη μεταποίηση υποδηλώνει ότι παραμένουν θετικές. Ο εν λόγω δείκτης βασίζεται σε μηνιαίες έρευνες που πραγματοποιούνται σε επιλεγμένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση και με βάση τις απαντήσεις που δίνουν σε πέντε πεδία (νέες παραγγελίες, παραγωγή, απασχόληση, χρόνος παράδοσης προμηθειών και αποθέματα), υπολογίζεται η επίδοση κάθε χώρας. Η μέτρηση του δείκτη πάνω από τις 50

μονάδες υποδηλώνει ότι ο μεταποιητικός τομέας βρίσκεται σε φάση επέκτασης, ενώ, αντίθετα, η μέτρηση κάτω από τις 50 μονάδες υποδηλώνει ότι ο τομέας βρίσκεται σε φάση συρρίκνωσης. Στην Ελλάδα, ο δείκτης διαμορφώθηκε στις 52,9 μονάδες τον Αύγουστο και παρά τη μικρή υποχώρηση των τελευταίων μηνών, παραμένει σταθερά πάνω από τις 50 μονάδες από τις αρχές του περασμένου έτους, καταγράφοντας τις υψηλότερες επιδόσεις μεταξύ των οκτώ χωρών που συμμετέχουν στον υπολογισμό του εν λόγω δείκτη (Γράφημα 2β). Αξίζει να αναφερθεί ότι σε χώρες με σημαντική βιομηχανία, όπως η Γερμανία και η Γαλλία, ο δείκτης καταγράφει ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις, οι οποίες βρίσκονται κάτω από το όριο των 50 μονάδων.

Καινοτομία και η κλαδική διάσταση του ενεργειακού κόστους: η θέση της Ελλάδας

Πρόσφατα, παρουσιάστηκε η έκθεση Draghi που ανατέθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συμβάλλει στην επίλυση των προβλημάτων ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Η έκθεση αναφέρει, *μεταξύ άλλων*, ότι η Ευρώπη χρειάζεται να επισπεύσει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ενώ θέτει τρεις βασικές προκλήσεις για την επόμενη μέρα, οι οποίες σχετίζονται και με την επιχειρηματικότητα: i) την προώθηση της καινοτομίας, ii) τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία και τη μείωση των τιμών της ενέργειας και iii) την προσαρμογή στο νέο γεωπολιτικό σκηνικό, με παράλληλη μείωση της εξάρτησης σε επίπεδο ασφάλειας και οικονομίας.

Όσον αφορά στην προώθηση της καινοτομίας, στην Ελλάδα οι επενδύσεις στη βιομηχανία έχουν καταγράψει σημαντική αύξηση την πενταετία 2018-2022, με αποτέλεσμα το μερίδιό τους επί των συνολικών επενδύσεων να ανέλθει από 14,1% το 2017, σε περίπου 20% το 2022 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat). Αντίστοιχα στη μεταποίηση, το μερίδιο των επενδύσεων στον εν λόγω τομέα επί των συνολικών επενδύσεων ανήλθε από 8% το 2017, σε 10,5% το 2022. Επιπρόσθετα, οι επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη (R&D) στον τομέα της μεταποίησης, οι οποίες έχουν πολλαπλασιαστικά οφέλη στη διάχυση της καινοτομίας, έχουν αυξηθεί με αποτέλεσμα να αντιστοιχούν στο 34,2% των συνολικών επενδύσεων σε R&D το 2021, έναντι 30% το 2017.

Στο πεδίο της ενέργειας, σύμφωνα με την έκθεση, οι τιμές λιανικής πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη, κυρίως για τις ενεργοβόρες βιομηχανικές επιχειρήσεις, είναι σημαντικά υψηλότερες από τις τιμές στις ΗΠΑ και την Κίνα, δημιουργώντας συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού, ενώ και οι αποκλίσεις εντός των ευρωπαϊκών κρατών είναι σημαντικές. Ποιες είναι, ωστόσο, οι περισσότερο ενεργοβόρες βιομηχανίες στη Ελλάδα, οι οποίες είναι περισσότερο «ευάλωτες» στο υψηλότερο ενεργειακό κόστος; Το Γράφημα 3 παρουσιάζει την κατάταξη των 24 κλάδων της μεταποίησης με κριτήριο το πόσο ενεργοβόροι είναι. Για τους σκοπούς της ανάλυσης έχουν ληφθεί υπόψη αφενός η αξία των αγορών ενεργειακών προϊόντων του εκάστοτε κλάδου (αριθμητής), για κάθε έτος από το 2016 έως το 2020 (τελευταία διαθέσιμη παρατήρηση) και

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

Κατάταξη των κλάδων της μεταποίησης με βάση το πόσο ενεργοβόροι είναι (μ.ο. περιόδου 2016-2020)

για «αισιότητα» του πόσο ενεργοβόρος είναι ο εκάστοτε κλάδος. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, τα βασικά μέταλλα είναι ο πιο ενεργοβόρος κλάδος της μεταποίησης, με τις αγορές ενεργειακών προϊόντων να αντιστοιχούν, κατά μέσο όρο, στο 13,7% του κύκλου εργασιών τους, για την περίοδο 2016-2020, ακολουθεί ο κλάδος των μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων με ποσοστό 12,7%, ενώ τα ποσοστά των υπόλοιπων κλάδων δεν υπερβαίνουν το 6,5%. Προκειμένου να υπάρχει ένα μέτρο σύγκρισης με άλλες ευρωπαϊκές χώρες,

Πηγή: Eurostat, Υπολογισμοί Alpha Bank

υπολογίστηκαν τα αντίστοιχα ποσοστά για την Γερμανία. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι δύο πιο ενεργοβόροι κλάδοι της μεταποίησης στην Ελλάδα είναι και οι πιο ενεργοβόροι στην Γερμανία, τα ποσοστά τους, ωστόσο, είναι πολύ χαμηλότερα. Συγκεκριμένα, τα μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα είναι ο πιο ενεργοβόρος κλάδος της γερμανικής μεταποίησης με τις αγορές ενεργειακών προϊόντων να αντιστοιχούν, κατά μέσο όρο, μόλις στο 5% του κύκλου εργασιών τους, για την περίοδο 2016-2020, ενώ ακολουθούν τα βασικά μέταλλα, με το αντίστοιχο ποσοστό να διαμορφώνεται στο 4,6%. Οι σημαντικές αποκλίσεις που παρατηρούνται στις τιμές της ενέργειας καταδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, ιδιαιτέρως κατά τις περιόδους μεγάλης γεωπολιτικής αβεβαιότητας όπως η τρέχουσα.

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ετήσια στοιχεία	2019	2020	2021	2022	2023	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	1,9	-9,3	8,4	5,6	2,0	
Ιδιωτική Κατανάλωση	1,8	-7,4	5,8	7,4	1,8	
Δημόσια Κατανάλωση	2,4	3,0	1,8	2,1	1,7	
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	-2,2	2,0	19,3	11,7	4,0	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	4,9	-21,5	24,2	6,2	3,7	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	2,9	-7,3	17,9	7,2	2,1	

¹ Σύμφωνα με τους Ετήσιους εθνικούς λογαριασμούς της ΕΛΣΤΑΤ: «Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) είναι το καθαρό αποτέλεσμα της παραγωγής, η οποία αποτιμάται σε βασικές τιμές μείον την ενδιάμεση ανάλωση, η οποία αποτιμάται σε τιμές αγοράς. Η ΑΠΑ υπολογίζεται πριν την ανάλωση παγίου κεφαλαίου».

² The future of European competitiveness, Σεπτέμβριος 2024.

³ Ο Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής (ΔΒΠ) χρησιμοποιεί ως έτος βάσης το 2015 (2015=100) και καλύπτει τους τομείς ορυχεία και λατομεία, μεταποίηση και παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και νερού. Σκοπός του ΔΒΠ είναι η σύγκριση του μεγέθους (όγκου) της εκάστοτε τρέχουσας μηνιαίας παραγωγής στους ανωτέρω κλάδους, με την αντίστοιχη παραγωγή μιας δεδομένης σταθερής περιόδου, η οποία λαμβάνεται ως βάση. Ο Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής δείχνει την εξέλιξη της προστιθέμενης αξίας κόστους των συντελεστών παραγωγής σε σταθερές τιμές. Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

⁴ Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στη Βιομηχανία είναι βραχυχρόνιος δείκτης, ο οποίος καταρτίζεται μηνιαίως, χρησιμοποιώντας ως έτος βάσης το 2015 (2015=100). Πρόκειται για δείκτη του οικονομικού κύκλου της επιχείρησης και δείχνει τη μηνιαία εξέλιξη της αγοράς αγαθών και υπηρεσιών στη βιομηχανία. Ο στόχος του δείκτη αυτού είναι η μέτρηση της δραστηριότητας της βιομηχανίας στην αγορά σε όρους αξίας. Ο κύκλος εργασιών περιλαμβάνει τα συνολικά ποσά που έχει τιμολογήσει η επιχείρηση στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς και τα οποία αντιστοιχούν σε πωλήσεις αγαθών ή υπηρεσιών που παρασχεθήκαν σε τρίτους. Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

⁵ Οι στατιστικές που έχουν χρησιμοποιηθεί από τις Ετήσιες αναλυτικές στατιστικές επιχειρήσεων για τη βιομηχανία (Annual detailed enterprise statistics for industry, NACE Rev. 2, B-E) της Eurostat είναι: Purchases of energy products (αριθμητής) και Turnover or gross premiums written (παρονομαστής).

Alpha Bank Economic Research

Παναγιώτης Κατόπουλος
Chief Economist
panayotis.kapopoulos@alpha.gr

Ανάλυση Οικονομικής Συγκυρίας

Φώτιος Μητρόπουλος
Research Economist
fotios.mitropoulos@alpha.gr

Γεράσιμος Μουζάκης
Research Economist
gerasimos.mouzakis@alpha.gr

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιανδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιανδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματός του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του